

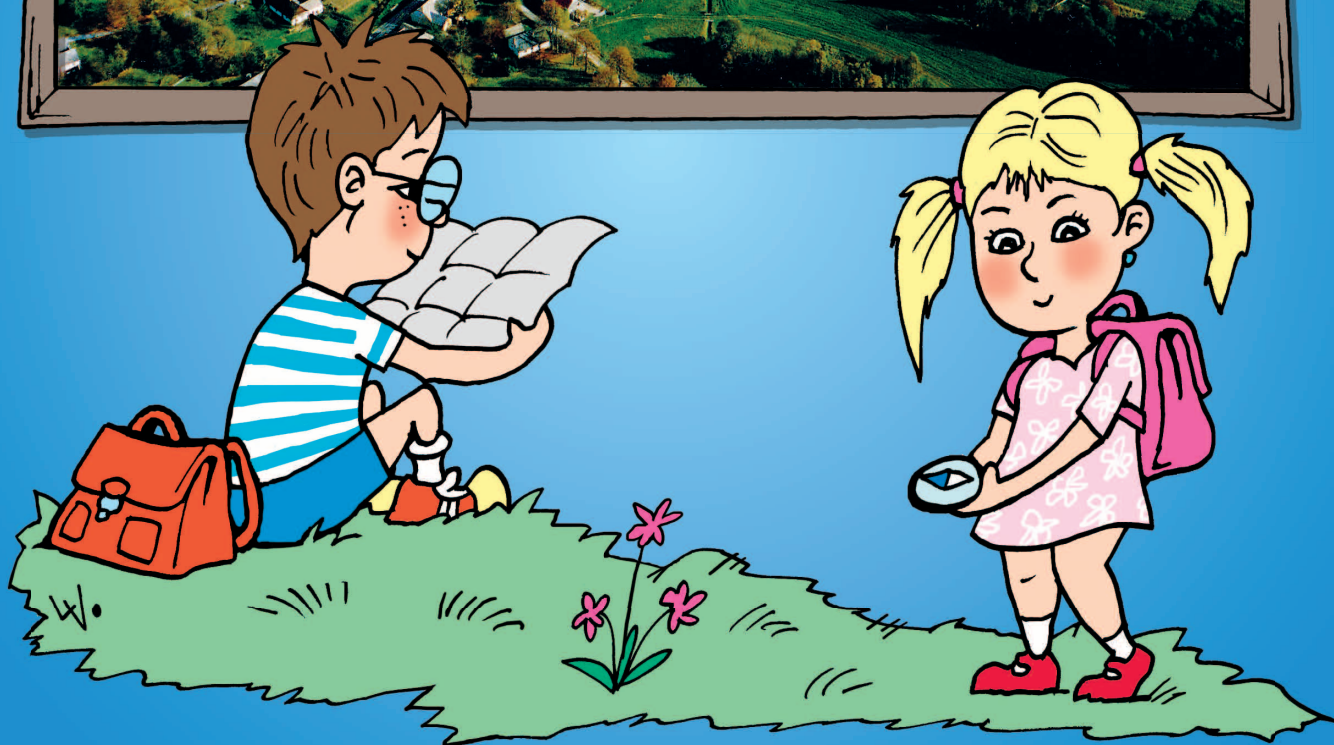
Čítanka prvouky

Korouhev

MAS
B+

MAS
PV

MAS
SpRP

Autoři textu: Mgr. Stanislava Michlová, PaedDr. Zdeněk Peša
Autoři fotografií: Mgr. Stanislava Michlová, Kristýna Michlová,
Ing. Tereza Michlová, Archív obce Korouhev
Autor ilustrací: Lubomír Vaněk
Autor dětské kresby: Aleš Jílek

Publikace byly vydány díky realizaci projektu spolupráce Programu rozvoje venkova s názvem:
Venkov-můj domov aneb „Víš, kde žiješ?“, který společně připravily Místní akční skupina
Boskovicko PLUS, o.s., Místní akční skupina Partnerství venkova a Místní akční skupina
Sdružení pro Rozvoj Poličska o.s.

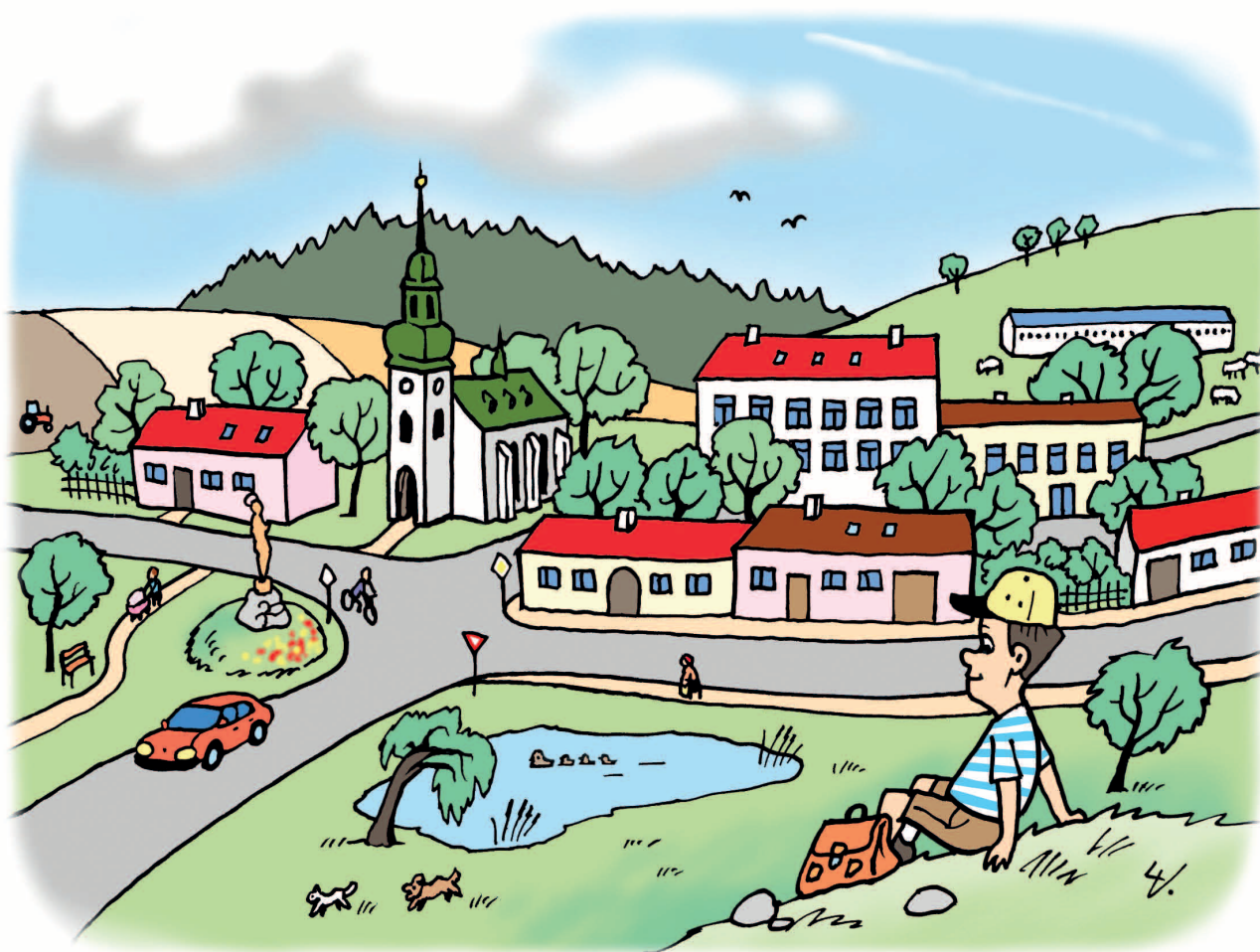
Grafická příprava: A.G.A. studio, s.r.o.

Vydáno v roce 2012

Domov a svět

Každý školák přichází do školy z místa, kde žije. Je to místo, kterému říkáme bydliště, nebo častěji domov. Pojmenováváme tak byt, ve kterém žijeme se svými rodiči, ale můžeme tak pojmenovat i širší okolí své obce i s okolní krajinou.

Listováním v této čítance se budeme snažit, abychom svůj domov poznali co nejlépe. Budeme se krajinu domova nejen učit poznávat, ale i chránit. Poznáme rostliny, zvěř, práci a také život dospělých. Zjistíme, že krajina našeho domova sousedí s jinými krajinami. Ty pak sousedí s dalšími a všechny jsou součástí naší vlasti – České republiky.

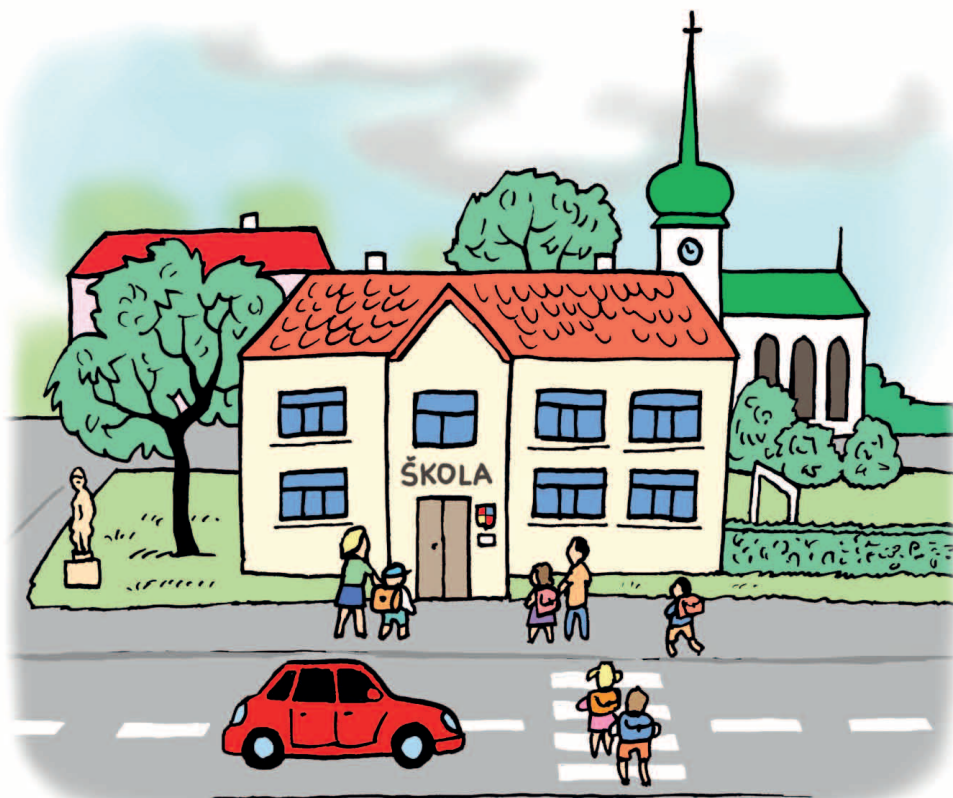

Okolí školy

Měsíc září zahajuje nový školní rok. Na každém místě v celé naší zemi se začínají po prázdninách učit žáci ve svých školách.

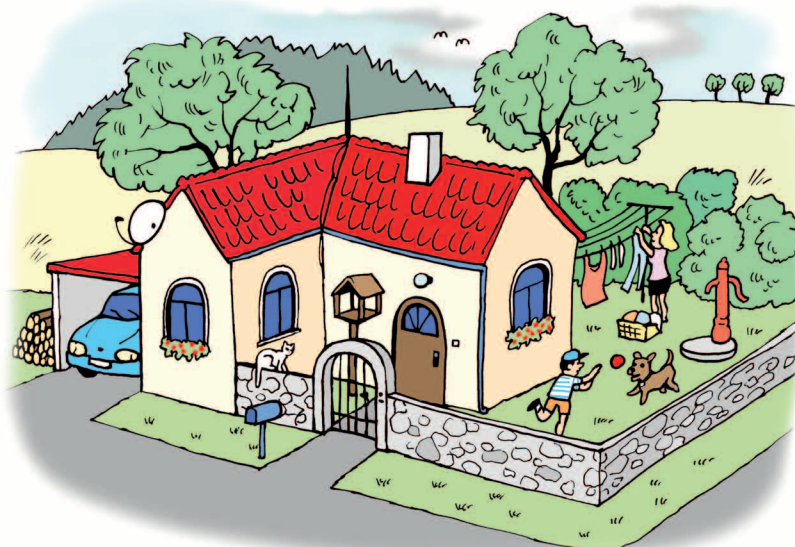
Přivítají je jejich učebny s lavicemi a židličkami, šatny, chodby i kabinety. Aby se ve škole mohli učit, musí do ní přijít nebo se nechat dovézt, nejčastěji autobusem.

V okolí školy se pohybuje hodně dětí, a proto musí být děti i řidiči vozidel v silničním provozu velmi opatrní.

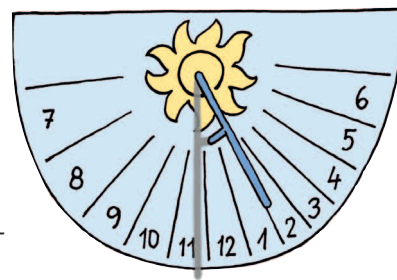
Okolí domova

Když se řekne slovo domov, představí si každý z vás svou maminku, tatínka, své blízké. Potom si vzpomenete na dům, ve kterém bydlíte, na stromy a květiny na zahrádce. Na místo, kde si rádi hrajete. Jistě si vzpomenete také na své první výpravy do okolí domova.

Polední stín

Slunce na bezmračné obloze ozařuje svými paprsky vše, co je na zemi. Pak mají i lidé, domy a stromy svůj stín. Ten je ráno a večer dlouhý, v poledne nejkratší. Ještě jednu zvláštnost má polední stín. Slunce v poledne svítí od jihu a krátký stín předmětů směřuje k severu.

Řekli jsme si, že jak se pohybuje Slunce na obloze, mění se i poloha stínu. Toho využívali naši předkové, když umísťovali na stěny zámků a kostelních věží sluneční hodiny. Pokud bychom si je chtěli pořídit i my, postupovali bychom takto:

Na rovnou plochu před domem nebo školou vbodneme do země asi 1 metr dlouhou tyč. Každou celou hodinu vyznačíme stín, který tyč vrhá na zem. Zatlučeme zde kolík nebo vyryjeme do země rýhu. Místo označíme číslem, které odpovídá času na hodinkách. Druhý den již hodinky nepotřebujeme, protože stín tyče ukáže na vrypech či kolících postupující čas a denní hodinu.

V naší zemi používáme tzv. letní čas. Proto nejkratší stín, směřující k severu, bude podle letního času seřazených hodinek nikoli ve 12 hodin, ale ve 13 hodin (jedna hodina odpoledne).

Světové strany

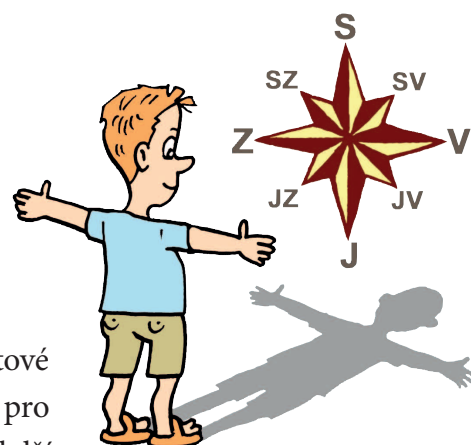
Řekli jsme si, že v pravé poledne ukazuje stín předmětu na sever. Postavme se tedy v poledne tak, aby nám slunce svítilo do zad. Náš stín ukazuje na sever, upažená pravá ruka na východ, levá na západ a zády stojíme k jihu.

Sever (S), jih (J), východ (V) a západ (Z) jsou hlavní světové strany. Protože vyznačení čtyř hlavních světových stran pro přesnější určení směrů v krajině nestačí, používáme ještě další čtyři směry. Ty nazýváme vedlejší světové strany.

Mezi severem a východem – severovýchod (SV), mezi jihem a východem – jihovýchod (JV), mezi jihem a západem – jihozápad (JZ) a mezi severem a západem – severozápad (SZ).

Vyznačení hlavních a vedlejších světových stran se nazývá směrová růžice.

Protože určení světových stran, například podle poledního stínu, není příliš přesné, používají lidé k určení světových stran kompas. Jeho otočná magnetická střílka směřuje vždy na sever!

Kam směřuje nejkratší stín?

Kam směřuje stín předmětů při západu slunce?

Která světová strana je proti východu? Která proti jihozápadu?

Kam směřuje magnetická střílka kompasu?

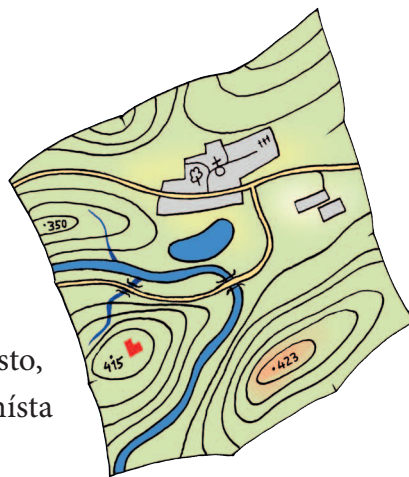

Na vyhlídce

Vyhledáme-li vyvýšené otevřené místo v krajině, kde nám nebrání ve výhledu stromy, pak můžeme otevřít mapu a najít v ní celou řadu věcí, které tvoří krajinu, jež pozorujeme – například kopce a potoky, lesy i budovy.

K orientaci mapy nám pomůže kompas s určením severu. Místo, kde stojíme, je pak v nějaké výšce, kterou lidé určují podle výšky místa nad mořem. Té říkáme nadmořská výška.

V mapě najdeme u vrcholku kopců čísla, která udávají nadmořskou výšku v metrech. Tvary kopců a údolí v mapě označují vrstevnice. Jedná se o čáry v mapě označující stejnou nadmořskou výšku ve vrstvách. Jsou-li vrstevnice blízko sebe, znamená to, že je svah strmý, větší vzdálenosti vrstevnic pak naopak znamenají pozvolné stoupání či klesání krajiny.

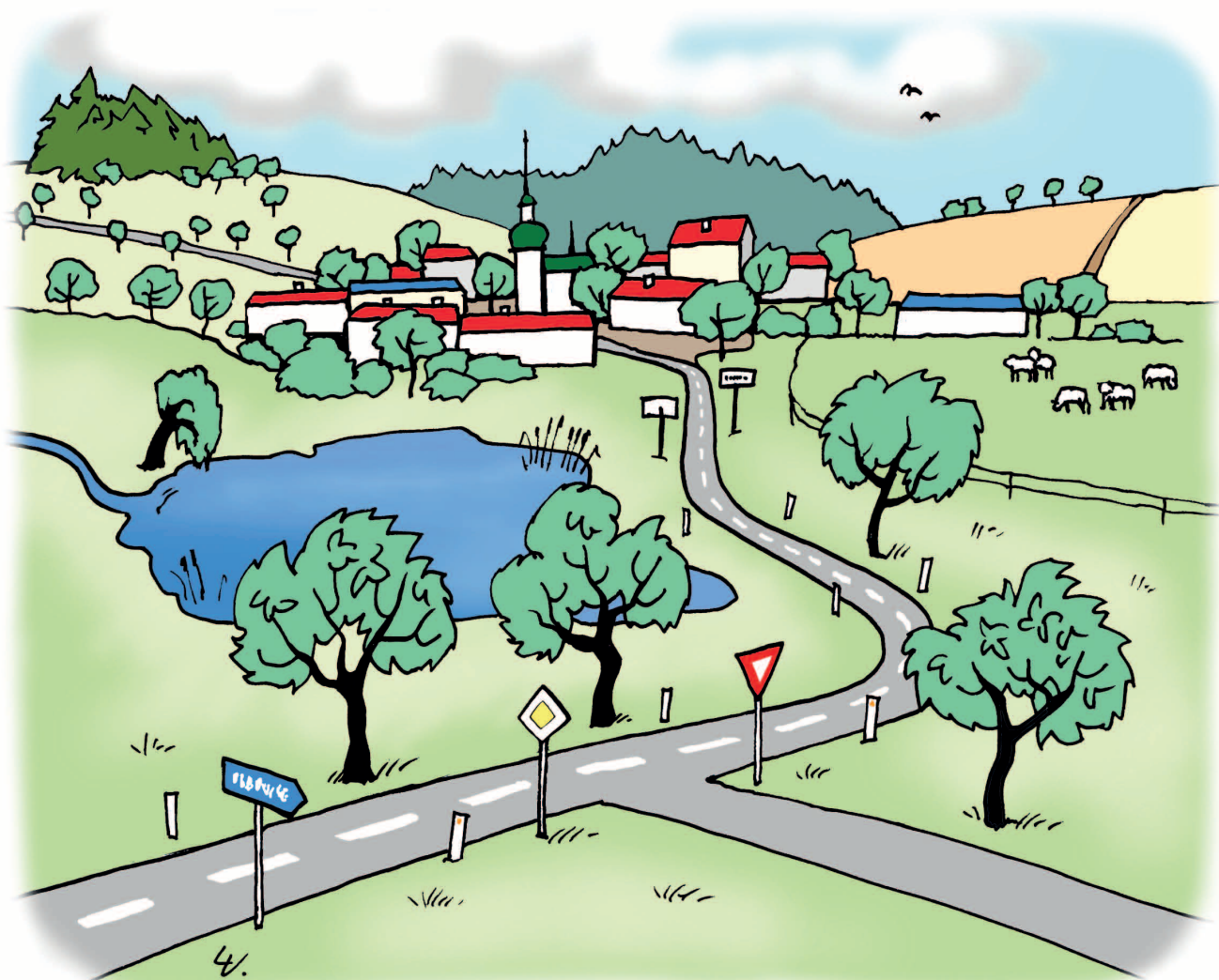

Poloha obce v krajině

Obce vznikaly postupně výstavbou obydlí v původní, člověkem nepoznamenané krajině plné lesů a stepí protkané vodními toky.

Vznikaly tam, kde byly pro život člověka dobré podmínky a kde krajina poskytovala možnost obživy. Tou bylo dříve především zemědělství. Pole a políčka získali lidé pokácením lesů, potřebu vody pak naplnila blízkost potoků a řek.

Spojení mezi obcemi tvořila síť cest a později silnic vedoucích od jedné obce ke druhé. Podél těchto cest se pak v obcích stavěly další a další domy.

Dopravní značky, dopravní kázeň

Dopravní ruch musí být řízen, aby nenastal nepřehledný zmatek. Neštěstí na silnicích přibývá, a proto ve všech obcích, i v těch s menším provozem, musí se všichni lidé řídit dopravními značkami.

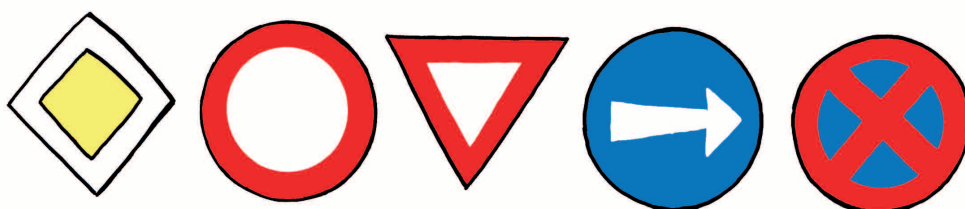
Protože i ti nejmenší žáci školy se podílejí na dopravním ruchu obce jako chodci, budeme si prozatím pamatovat, že jsou značky, které dávají výstrahu – výstražné, zakazující – zákazy, příkazující nebo ty, co něco vysvětlují nebo radí – informační.

Nakresli dopravní značky, které jsou na silnici a ulicích v okolí tvé školy. Vysvětli, co znamenají.

Viděl jsi křižovatku řízenou světelnými signály? Kde?

Spojení obce se sousedními obcemi

Někteří spolužáci dojíždějí denně do školy, někteří rodiče do zaměstnání. Někdy se vypravíme za svými příbuznými či známými, kteří žijí daleko od nás. Často jim potřebujeme dát nějakou zprávu.

Pro všechny tyto případy je nutné spojení obce se sousedními obcemi i do dalších míst. V minulosti nebylo tolik možností spojení s okolím jako dnes – chodilo se pěšky, jezdilo na koni nebo na voze, až v předminulém století byla do mnoha obcí zavedena železnice.

Rychlým a užitečným služebníkem je telefon, s jehož pomocí můžeme hovořit nejen s kamarádem v sousedním domě, ale i s lidmi za oceánem. Rychle můžeme komunikovat pomocí sms zpráv z mobilního telefonu, nebo e-mailem prostřednictvím počítače. Důležité, osobní dopisy a balíky posíláme poštou. Každá pošta má své směrovací číslo, které se uvádí do adresy.

Dopravní nehoda

Protože jsou děti účastníky silničního provozu, mohou se zde stát svědky nebo dokonce účastníky dopravní nehody. Často jiaviní svojí neopatrností řidiči, ale i chodci. Mezi chodci jsou to často právě děti.

Důležitá telefonní čísla:

Policie.....	158
Záchranná služba.....	155
Hasiči	150
Tísňové volání	112
(jednotné evropské číslo)	

Dopravním nehodám lze ale předcházet. Především dodržováním pravidel silničního provozu, ale také opatrností při přecházení vozovky, nebo dokonalým vybavením jízdního kola.

Jestliže však už k dopravní nehodě dojde, mohou pomoci i děti. Nejspolehlivěji pomohou, když přivolají co nejrychleji někoho dospělého. Ten zařídí vše nezbytné, přivolá policii a záchrannou službu. Někdy, když auto hoří, nebo je nutné zraněné z vozu vyprostit, jsou přivoláni hasiči. Může se stát, že žádná dospělá osoba není k dosažení. Potom se musíte zachovat jako dospělí a pomoc přivolat sami.

Přestože jsou tato telefonní čísla v každém telefonním seznamu, zapiš si je raději hodně hluboko do své paměti!

Viděl jsi někdy dopravní nehodu?

Co se stalo?

Předved' telefonický hovor při ohlášení dopravní nehody. Kam budeš volat?

Jak se máš chovat jako chodec?

Jak přecházíš ulici?

Víš, jak se chovat na zastávce autobusu?

Na co musíš dbát jako cyklista?

Radnice, obecní úřad

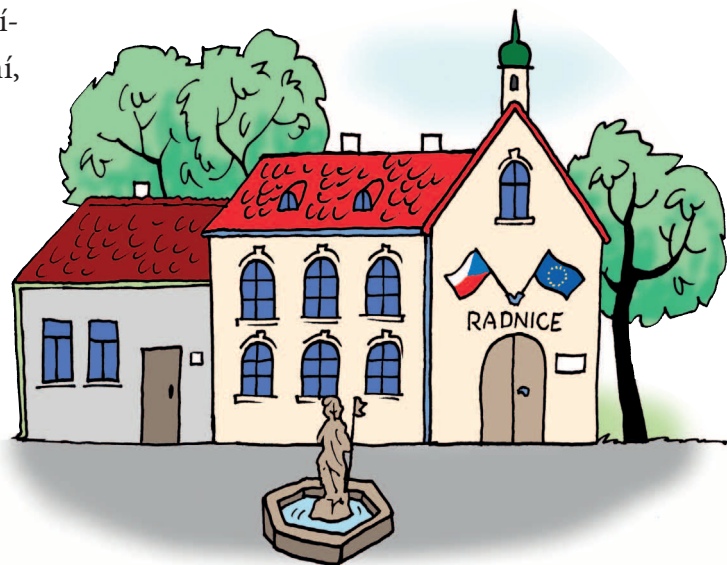
Všechny obce a život v nich řídí samospráva obce, kterou tvoří lidé, které si zvolili občané ve volbách. Říkáme jim zastupitelé. Ti pak ze svého středu zvolí starostu a ve větších obcích také radu obce. Starosta pak stojí v čele obecního či městského úřadu.

Úkolem zvolených zastupitelů je, aby po jejich čtyřleté volební období dělali vše potřebné, co občanům pomáhá ke spokojenému životu. Jejich úsilí zhodnotí pak občané v dalších volbách.

Není toho málo, co mají na práci, například starost

o místní komunikace, zdravotnická zařízení, školy, kulturní a sportovní zařízení, starost o veřejnou dopravu, vodovod a kanalizaci, o dobré životní prostředí, likvidaci odpadů a další oblasti života obce.

Občané by měli městskému úřadu při plnění všech těchto úkolů podle svých možností pomáhat.

Služby v obci

Mnoho věcí si lidé ve svých domácnostech udělají sami. Někdy však jejich šikovnost nestačí, jindy si chtějí ušetřit námahu a čas. Použijí tedy služeb poskytovaných pracovníky příslušné profese. Ne každý si poradí s kapajícím kohoutkem, málokdo vymaluje byt a opravu televizoru můžeme svěřit jen odborníkům.

Obchody, čistírna oděvů, autoopravna, kadeřník, krejčovství, klempíř, elektrikář, švadlena; to je jen námatkou několik služeb, které lidé v obci vyhledávají.

Mezi služby pro občany řadíme i služby pošty a banky, například spořitelny. Platí, že čím více je dobrých služeb v obci, tím lépe a spokojeněji tam lidé žijí.

Které služby využívá vaše rodina nejčastěji?

Které služby jsou u vás v obci?

Za kterými službami musí občané jezdit jinam?

Které služby poskytují ostatním občanům tví rodiče, příbuzní a známí?

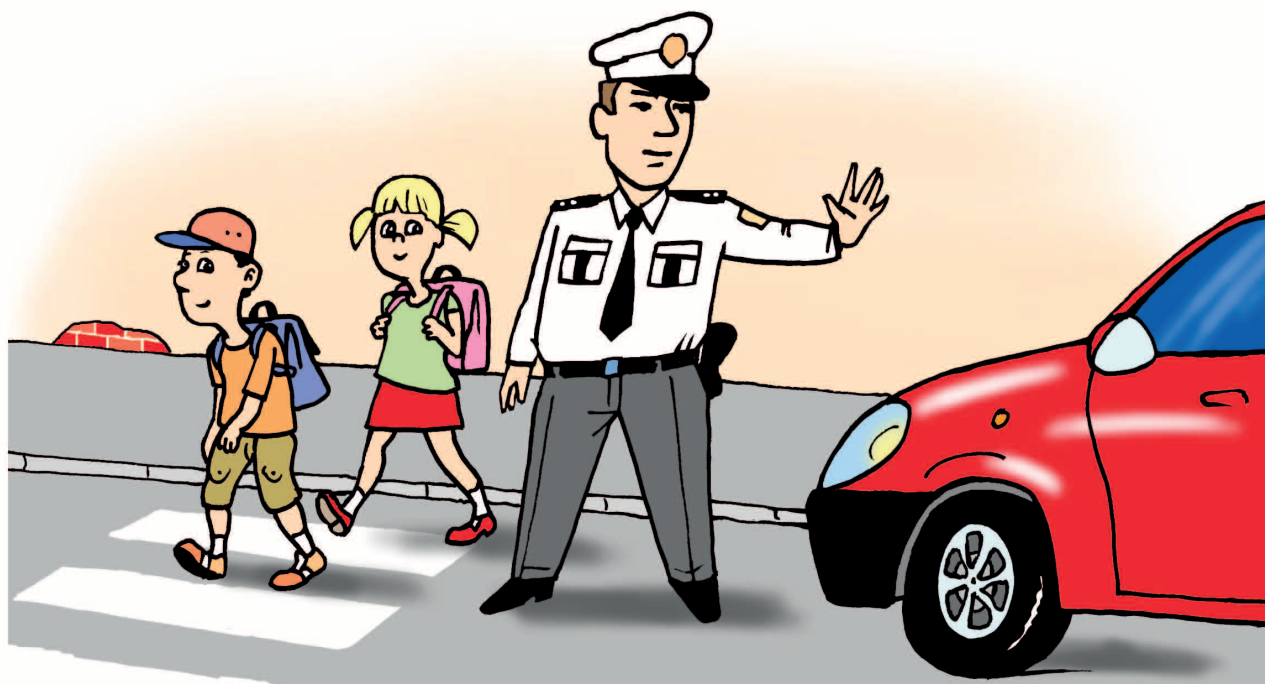

Zdraví a bezpečnost občanů

Zdraví je největší a nejcennější bohatství každého člověka a zdraví občanů je důležité pro každý stát. Zdravé děti chodí pravidelně do školy, zdraví občané pracují v továrnách a podnicích.

Nemoc dětí i dospělých výrazně zasahuje do jejich života. Péče o zdravotní zařízení je proto jeden z hlavních úkolů státu.

O bezpečnost občanů se stará Policie České republiky, v některých obcích jim pomáhá obecní či městská policie.

Kultura a sport v obci

Většina lidí v našem okolí jsou lidé kulturní. Dovedou ocenit vzdělání, rádi čtou, vkusně se oblékají. Téměř každá domácnost má knihovnu, rozhlasový přijímač, televizor, sbírku CD s hudbou, kterou členové domácnosti poslouchají. V bytech najdeme obrazy, sklo, porcelán a jiné věci, které si lidé pořízují pro radost.

Mezi důležité chvíle života občanů patří čas věnovaný sportu. O jeho dobrém vlivu na naše zdraví nikdo nepochybuje.

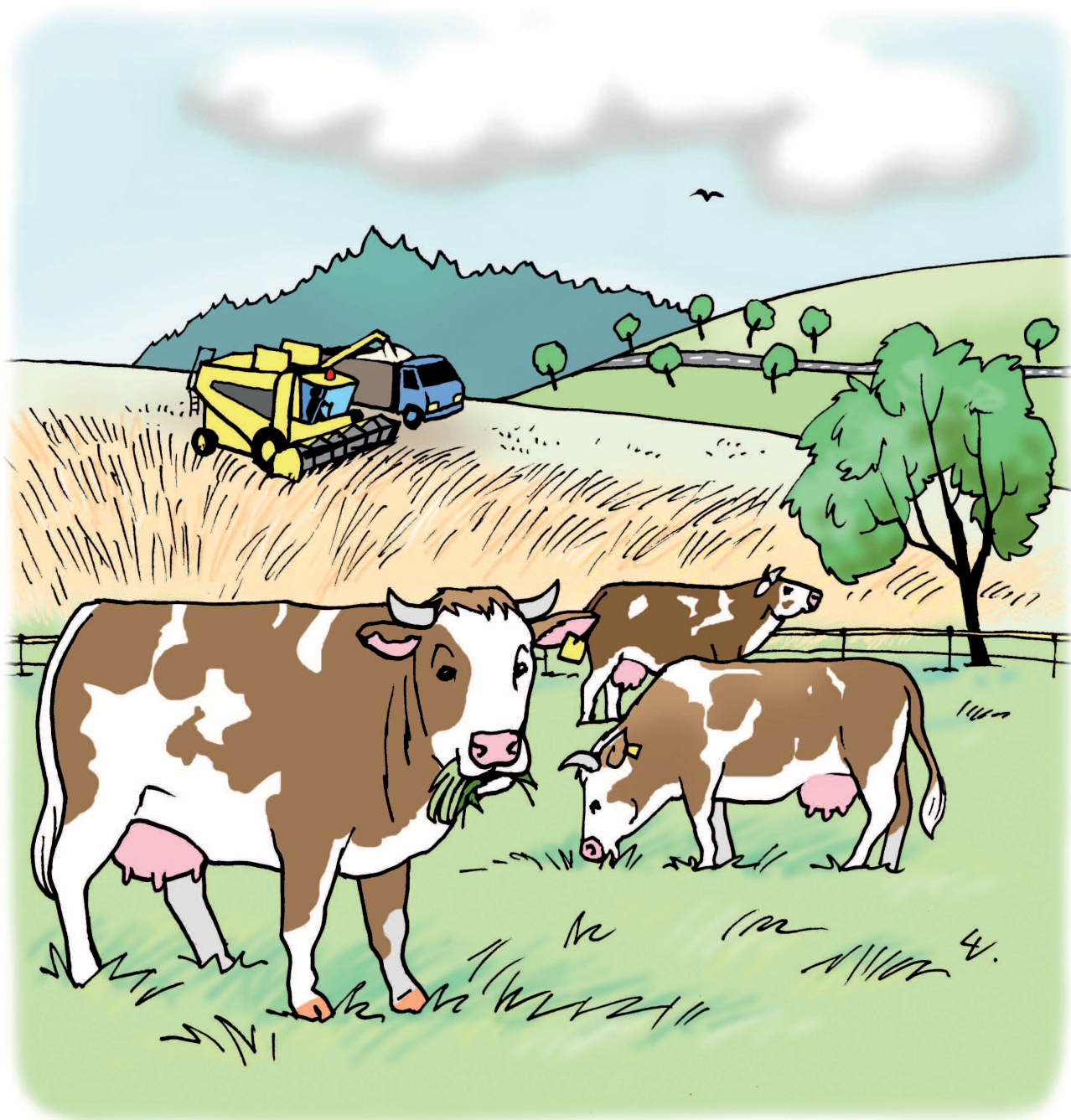

Zemědělství v obci

Zemědělství je činností člověka, která jej provází od nepaměti. Vedle pěstování řady plodin chováme i domácí zvířata. Právě práce lidí v zemědělství zajišťuje výrobu potravin.

Na rozdíl od těžké práce v minulosti je dnes práce v zemědělství sice často namáhavá, ale díky moderním strojům a zařízením pracuje v zemědělství mnohem méně lidí, než tomu bylo za časů našich prarodičů.

Vedle chovu hovězího dobytka, prasat, ovcí a drůbeže se zemědělci v regionu zabývají pěstováním řady zemědělských plodin. To se děje převážně prostřednictvím velkých zemědělských podniků, zatímco práce na malých farmách se často zaměřuje na ekologické zemědělství bez použití průmyslových hnojiv.

Výrobní podniky v obci

Rodiče některých žáků školy pracují v úřadech, ve zdravotnictví, jako řidiči, v obchodech i v zemědělství. Někteří také samostatně podnikají – ve stavebnictví, ve službách, kovovýrobě. Mnoho lidí pracuje ve výrobních podnicích.

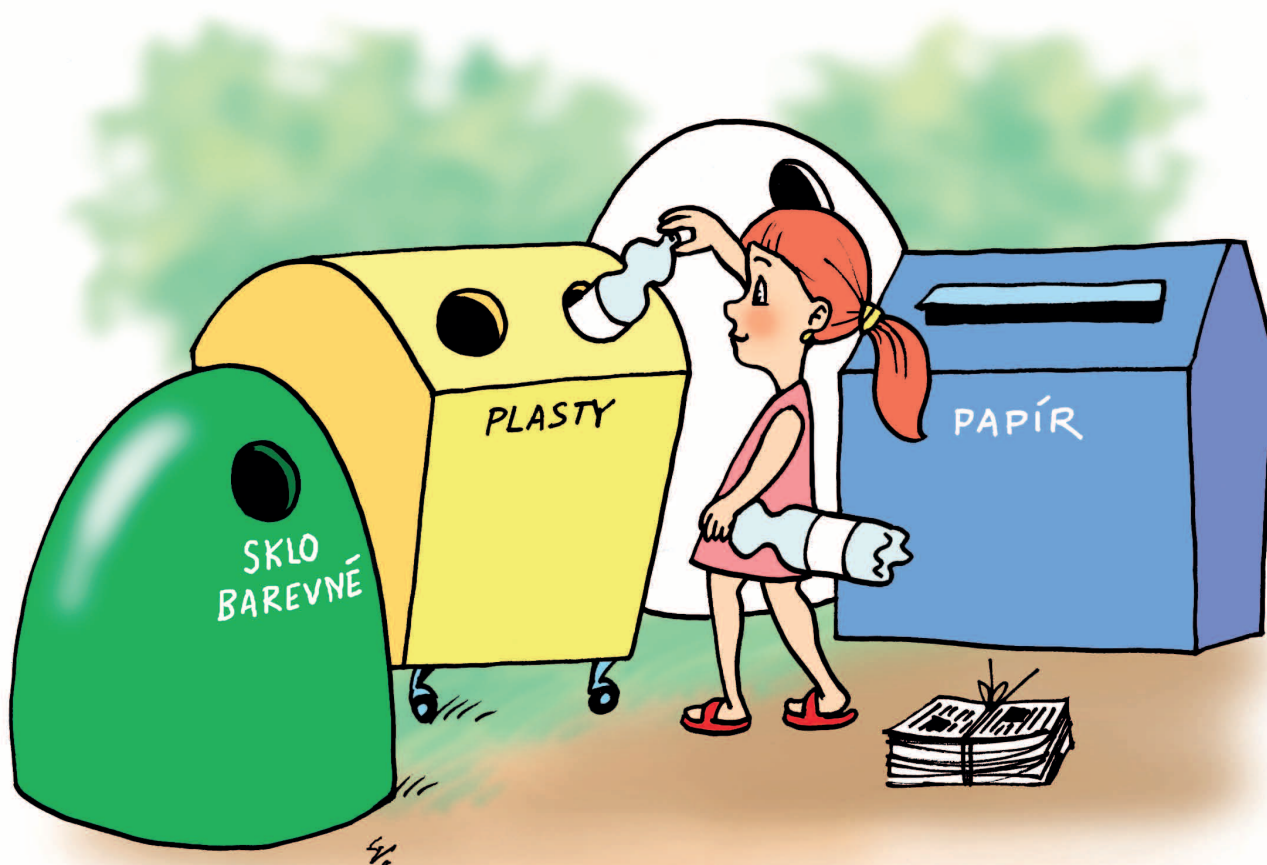
Životní prostředí v obci

Člověk ve svém životě spotřebovává mnoho surovin, stejně jako produkuje velké množství odpadů. Při průmyslové výrobě bývá ohrožen vzduch, voda, půda, rostliny i živočichové. Vedle krajiny lesů, polí a luk existují i krajiny činností lidí hodně poškozené.

Z tohoto důvodu je třeba přírodu chránit, abychom uchovali zdravé životní prostředí pro všechny živé tvory a hlavně pro lidi, kteří budou na zemi žít po nás. Ochrana životního prostředí je nezbytná.

Splaškové vody z kanalizace nemůžeme vypouštět do volné přírody, ale musíme čistit v čistírnách odpadních vod, odpad z domácností třídíme tak, aby do spaloven či na skládky byl odvážen jen ten, který už nedokážeme využít.

Ve třídění odpadů v domácnostech často nejvíce pomáhají děti v domácnostech a žáci škol.

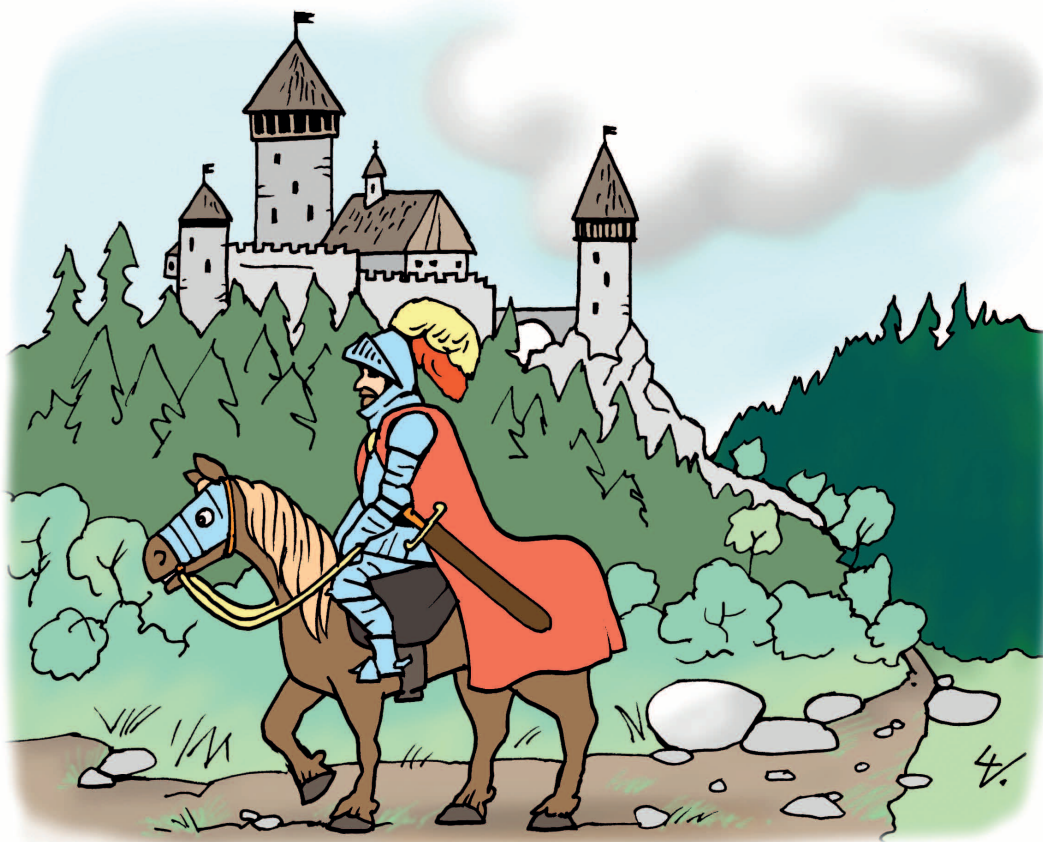
Co víme o minulosti obce

Každá obec má svoji minulost – historii několika století. V krajině najdeme vedle zřícenin hradů i mnoho pozůstatků zaniklých obcí, dnes již jen hromad kamení v polích či lesích.

Mnoho původně malých obcí se rozrostlo do velikosti měst. Výstavba nových domů v některých obcích pokračuje rychleji, jinde pomaleji. Na místě starých domů rostou nové, řada starších domů je opravována či přestavována.

Naši předkové zažívali často těžké doby, v historii obce však najdeme i úspěchy a také mnoho významných rodáků.

Historii své obce by měl znát každý. Děti se dozvídají hodně prostřednictvím vyprávění starších lidí a příbuzných nebo z různých pověstí.

Pověsti o obci a okolní krajině

Každá obec má své pověsti, které dědečkové či babičky vypravovali svým vnukům. Když děti zestárlý, zase je předávaly svým vnoučatům. Sem tam si něco přidaly, leckdy se o některé události začala vypravovat pověst nová.

Tak máme pověsti plné pohádkových postav i nepohádkových příběhů. Určitě jste z místa vaší obce nějakou slyšeli. Umíte ji vyprávět?

Poznávání okolní krajiny

Naše vlast je krásná. Střídají se tu roviny v blízkosti řek s kopcovitou krajinou i horami. Podle zásahu činnosti člověka do krajiny rozlišujeme několik typů krajiny:

Přírodní krajina

Tak říkáme krajině kopců, vrchovin, či hlubokých lesů málo poznamenané činností lidí.

Kulturní krajina

Pokud je krajina na první pohled ovlivňována činností lidí, jako je například zemědělská činnost, hovoříme o krajině kulturní. V ní člověk hospodaří.

Lesohospodářská krajina

Je krajina člověkem vysazených lesů, které nahradily původní porost. Je určena k těžbě dřeva. Vytěžený les je nahrazen výsadbou nového. Nerovnováha mezi těžbou dřeva a výsadbou nového lesa může krajinu velmi poškodit.

Zemědělská krajina

Je krajina polí, pastvin, luk, případně vinic či chmelnic. Velkoplošná zemědělská výroba a necitlivé postupy při setí a sázení hospodářských rostlin mohou vést k erozi půdy, která je nenahraditelná.

Umělá krajina

Těžební krajina

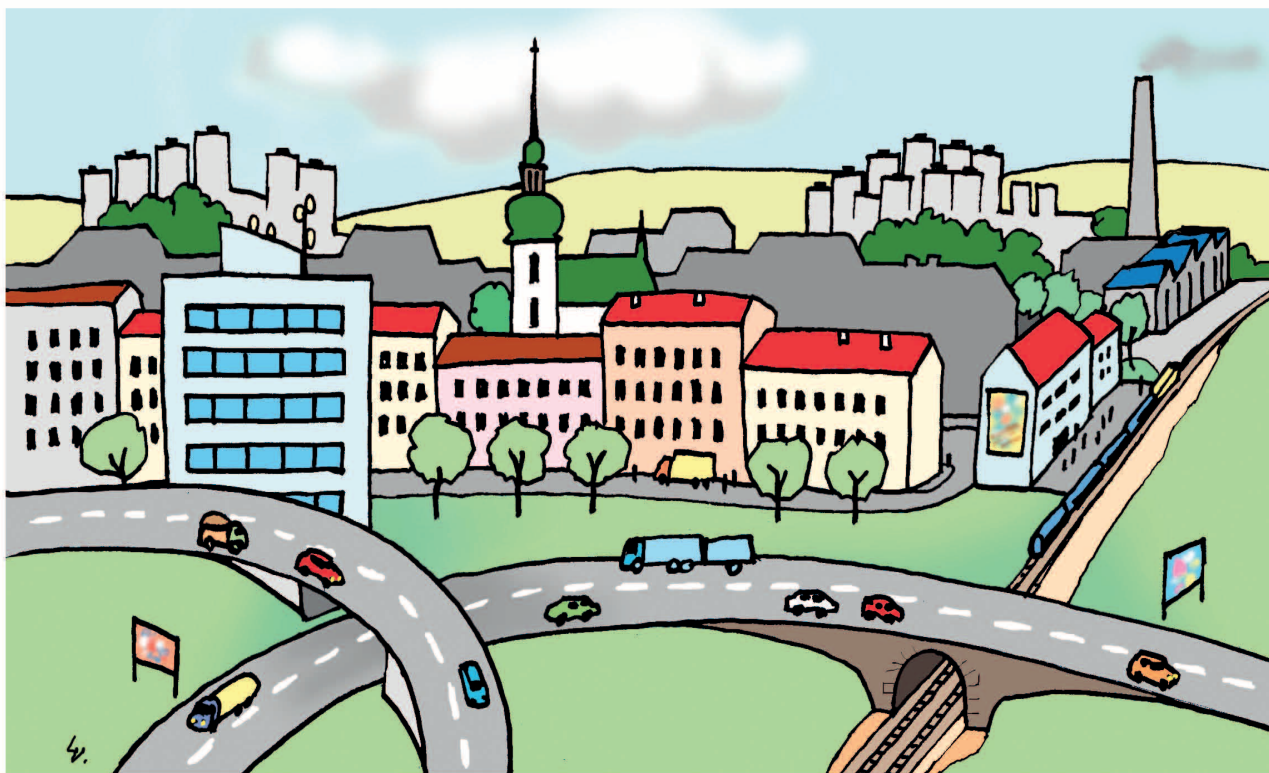
V některých částech naší země se těží důležité horniny a nerosty. Takovou krajinu je po ukončení těžby zase třeba navrátit přírodě.

Průmyslová krajina

Krajina průmyslová je plná továrních budov, hal a skladů, silnic a železnic s provozem způsobujícím zátěž životního prostředí.

Městská krajina

Je krajina domů, bloků domů, ulic a náměstí, obchodů a nádraží. Je to krajina nejvíce pozměněná lidskou činností.

Vody v krajině

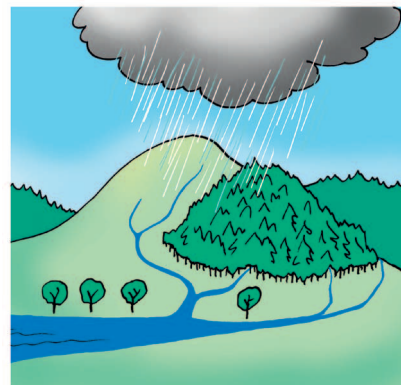
Voda je nositelkou života. Při jejím nedostatku rostliny i živočichové hynou. V našem kraji je poměrně dost srážek, protože zde často prší. Nejlepší zásobárnou vody je les, který vodu zadržuje. Plocha lesů však není velká. Z tohoto důvodu je nutné, aby vytěžené dřevo v lesích bylo nahrazeno mladým lesem.

Po deštích se zadržaná voda vpíjí do země, vzniká tak podzemní zásoba vody. Na některých místech vyvěrá jako pramen a vytváří potůček stékající do údolí. Postupným sloučením více potůčků vzniká potok. Ze soutoku několika potoků se stává řeka.

Co dokáže déšť

Jak jsme si již řekli, déšť dává krajině vláhu, doplňuje zásobu podzemní vody. Je-li však liják prudký, nestačí půda vláhu přijmout, začínají se v ní tvořit stružky a voda odplavuje písek, kamínky a půdu. Strhává i větší kamínky, a to vše odnáší rozvodněnými koryty potoků.

Nestačí-li koryta potoků vodu přijmout, voda se rozlévá do okolí a vznikají povodně.

Čistota pramenů a zdrojů pitné vody

Když víme, kolik stojí voda, která nám teče doma z kohoutku, uvědomíme si, že voda nějakou cenu má. Teprve tehdy, když za ni citelně zaplatíme, začínáme šetřit.

Čistá voda však nikdy nebyla samozřejmost a její zavedení až ke kohoutku v bytě už vůbec ne. Dříve si lidé nosili vodu ze studánky nebo ze studny. Dodáním vody do bytu však práce vodo-hospodářů nekončí. Ještě je nutné odvést odpadní vodu kanalizací a vyčistit ji.

Přestože největšími odběrateli vody jsou velké provozy, může i opravený kapající kohoutek v bytě ušetřit docela významné množství vody, které je třeba jinde.

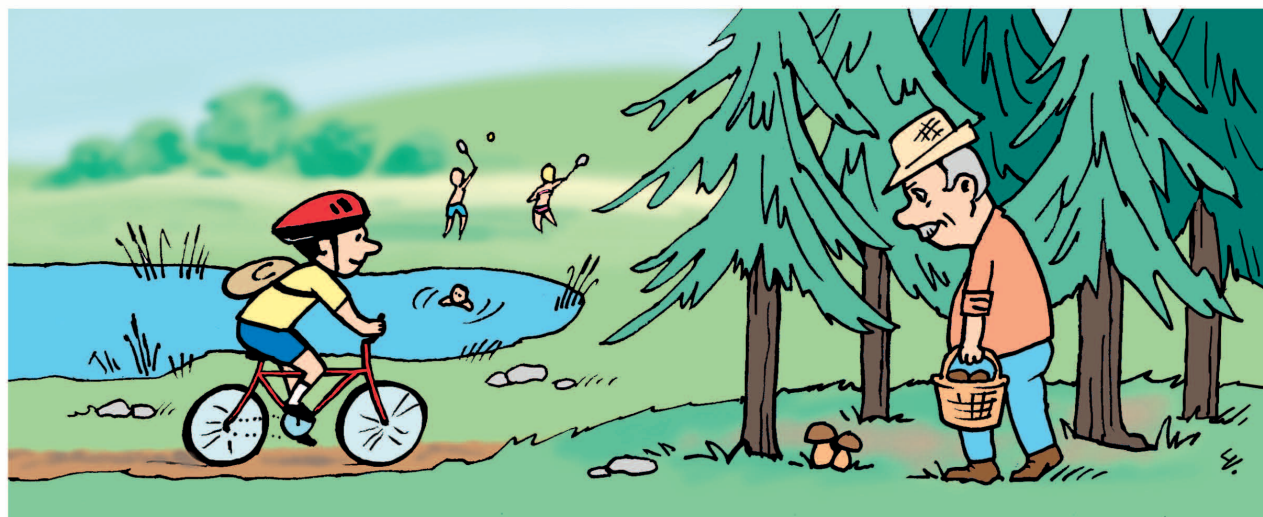
Mytí auta u potoka, olej vypuštěný na zem, to považujeme za zločin páchaný na nás všech. Pro pachatele takovýchto činů nehledejme omluvu!

Již dnes je možné potravu pro malé děti připravovat pouze z vody z hlubokých vrtů na několika místech v naší zemi a dodávané do obchodů v lahvích. Dělejme vše pro to, abychom nemuseli pro veškerou pitnou vodu jezdit do vysokých hor.

Rekreační oblasti v obci a okolí

Říká se, že nejenom prací živ je člověk. Toto přísloví nám připomíná, že je třeba i odpočívat.

Ve venkovské krajině je celá řada míst, kde je možné odpočívat i aktivně. Například jízdou na kole, vycházkami, koupáním, lyžováním a pobytem v přírodě.

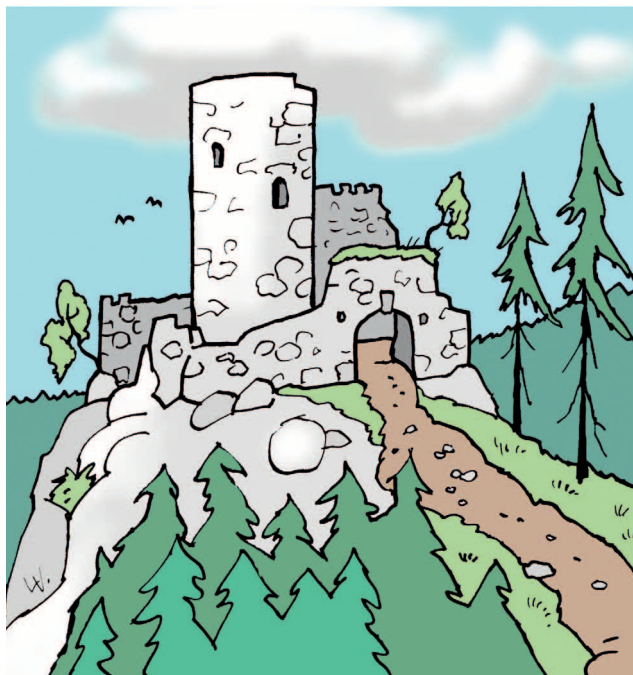
Historické památky v krajině

Život našich předků připomínají do dnešních dní různé stavby, které si lidé stavěli z nejrůznějších důvodů.

Na kopcích můžeme najít zříceniny nebo dosud zachovalé hrady jako opevněná sídla dřívějších pánů. Ti si později nechali stavět mnohem honosnější a pro bydlení vhodnější zámky.

Pro bohoslužby bylo postaveno mnoho kostelů a kaplí, kolem cest nacházíme řadu křížů a božích muk. Nežrádka na těchto stavbách najdeme i letopočet, kdy byly postaveny.

Ve městech můžeme vidět staré měšťanské domy, na venkově pak zachovalá selská stavení stavěná ze dřeva.

Jak se obec a okolí mění

Dnes, v době mobilních telefonů, internetu, satelitní televize a robotů v továrnách zapomínáme, že ještě nedávno tyto technické vynálezy člověk neznal.

Automobilová doprava zkrátila vzdálenosti a události z celého světa máme díky internetu a televizi takřikajíc z první ruky.

Stísněné a po večerech temné domy bez elektřiny, prašné cesty, vozy tažené koňmi, školáci docházející do školy bez bot. To je obraz ani ne sto let starý.

Rozhlédněme se po svém okolí a zkusme se zamyslet, jak se naše obec a náš domov změnily. Určitě vám při tom pomohou při vyprávění vaši rodiče nebo dědečkové a babičky.

4.

Orientace v místní krajině

Domov a svět

Korouhev je malá obec, která se rozprostírá v údolí podél Mlýnského potoka. Nachází se ve východních Čechách, přesněji v Pardubickém kraji nedaleko města Polička. Naše obec měla ke konci roku 2010 celkem 790 obyvatel. K obci patří také osady Lačnov, Maxičky a Kateřinky. Prohlédněte si obrázek krajiny. Povězte, co všechno na něm vidíte?

Jaká je krajina v okolí vašeho domova?

Je to krajina rovinatá nebo kopcovitá?

Je zalesněna nebo převládají pole a louky?

Protéká krajinou potok nebo řeka? Jaká je silniční síť?

Okolí školy

Naše škola se nachází v centru obce nedaleko zdejšího kostela, fary a sokolovny. Škola má dlouholetou tradici. Nevíme přesně, kdy byla založena, ale v kronikách se můžeme dočíst, že už v roce 1790 byla malá a nevyhovující, a byla proto rozšířena. I tato škola se ukázala časem nedostačující. V roce 1839 byl proto položen základní kámen pro úplně novou budovu. Nejprve byly otevřeny dvě třídy, později přibýly další dvě. Ani to však nestačilo, žáků stále přibývalo. V roce 1901 školu navštěvovalo 301 žáků. V roce 1914 proto došlo k rozšíření školy na pětiletou a v roce 1931 na šestiletou. Poslední velká rekonstrukce proběhla v roce 1979, kdy získala budova dnešní podobu. Škola je dvoupodlažní. V budově je zároveň i mateřská škola, která spolu s kuchyní, jídelnou a šatnami zabírá celé přízemí. Všechny učebny školy jsou v prvním patře, kde je i malá tělocvična a družina, ve které žáci tráví čas po

vyučování. Škola je vybavena novým nábytkem, počítači a interaktivní tabulí. Ke škole patří i zahrada, kde jsou dvě hřiště. Cvičit žáci chodí také do nedaleké sokolovny. V létě za pěkného počasí děti využívají i venkovní třídu.

Postupně začal počet žáků v Korouhvi klesat. V posledních letech školu navštěvuje jen 20 až 25 žáků. Do zdejší školy chodí žáci od 1. do 4. ročníku. Od páté třídy děti dojíždějí do škol v Poličce.

Co se vám ve škole líbí? Víte, kdy byla postavena?

Co se nachází v okolí školy? Jaké pomůcky využíváte ve škole?

Okolí domova

Většina obyvatel obce žije v rodinných domcích se zahrádkou. Několik rodin bydlí v nájemných domech a bytech.

Domov je místo, kde bydlíme se svými rodiči a sourozenci. Je to místo, které se snažíme zlepšovat, aby se nám v něm dobře žilo. V Korouhvi se stále staví nové domky, ve kterých bydlí mladé rodiny. Obec se zvětšuje a zvelebujeme.

Kde se nachází váš dům? Jaký je?

Máte zahrádku? Jaké rostliny pěstujete?

Co se nachází v okolí vašeho domu? Chováte nějaká domácí zvířata?

Na vyhlídce

Místo, ze kterého můžeme dobře sledovat krajinu, označujeme jako vyhlídku. Čím výš takové místo je, tím větší část krajiny můžeme spatřit. Vše, co lze z vybraného místa vidět, nazýváme obzor.

Korouhev leží v údolí obklopena pahorky, ze kterých je nádherný výhled na obec a okolí. Při jasných dnech jsou dokonce vidět obrysy vrcholů Krkonoš a Orlických hor. Krásný výhled se naskytne na kopcích nad Kateřinkami. Zde můžeme pozorovat kopce Žďárských vrchů a malebné údolí řeky Svratky. Nejvyšším místem v okolí je vrch Bezděk, ležící ve výšce 690 metrů nad mořem.

Na některých vyvýšených místech bývají postaveny rozhledny. V našem blízkém okolí se dnes žádná nenachází. Dříve zde ovšem rozhledna byla. Nacházela se na Bezděku za druhé světové války a sloužila ke zmapování okolí. Zanikla kolem roku 1965.

Chceme-li mít opravdu pěkný rozhled, musíme se vypravit na Jelínek či na vzdálenější Lucký vrch nebo na Prosíčku.

Kde jsou v obci nejvýhodnější stanoviště na pozorování? Znáte tady nějaké jiné vyhlídky?

Byl jsi na nějaké rozhledně? Jaký výhled máte od svého domu?

Co vidíte z okna třídy?

Poloha obce v krajině

Korouhev se rozkládá v podlouhlém údolí, kterým protéká Mlýnský potok. Ten pramení v lese Královec. Potok se v Maxičkách vlévá do Bílého potoka, který přitéká z obce Sádek, a v osadě Lačnov se spojuje s řekou Svratkou, která tvoří hranici mezi Čechami a Moravou.

Obec leží na severním okraji Českomoravské vysočiny. Hranice obce sousedí s chráněnou krajinou oblastí Žďárských vrchů. Korouhev je členem mikroregionu Svratecko-křetínského trojúhelníku. Je to sdružení obcí okresů Žďár nad Sázavou, Blansko a Svitavy. Jeho cílem je rozvoj regionu. Zároveň patří k mikroregionu Poličsko, jehož členy jsou vesnice v okolí města Poličky.

Většinu území obce tvoří pole a louky, mezi nimiž se klikatí polní cesty hojně využívané zemědělci. Vršky pahorků jsou porostlé převážně smrkovými lesy.

Naše obec má podlouhlý tvar. Většina domů se nachází podél potoka a silnice, která byla vybudována v polovině 19. století. Dříve cesta vedla ve vyšší poloze, tzv. humny, kde byly postaveny velké statky, kterým se říkalo grunty. Kolem potoka pak vznikaly chaloupky podruhů příslušných statků. Podruh byl čeledín, námezdní zemědělský dělník, který bydlel v nájmu u sedláka.

K obci přináležejí ještě nedaleké osady Maxičky, Kateřinky a Lačnov. V roce 1659 založil hrabě Max Valentin z Martinic v Lačnově hamry, ve kterých se tavia železná ruda, z ní se pak vyráběly železné výrobky. Okolní lesy se kácely pro výrobu dřevěného uhlí v milířích. Vykácená místa, zvaná Paseky, věnoval hrabě několika rodinám, které zde vystavěly své domy. Osady dostaly jméno po něm a jeho manželce – Maxičky a Kateřinky a spolu s Lačnovem patří pod společného starostu v Korouhvi.

*Jak se nazývá potok protékající naší obcí? Kde pramení a kam se vlévá?
Které osady patří pod správu obce? Členem jakého sdružení je Korouhev?
Jaký tvar má naše obec?*

Sousední obce

Korouhev sousedí na severu s městem Polička, na východě s obcí Jedlová, na jihovýchodě s Nedvězí a Trhonicemi, na jihu se Sedlištěmi. Na jihozápadě sousedí Lačnov, patřící ke Korouhvi, s obcí Borovnice, která leží už na Moravě. Obě obce odděluje stará zemská hranice – řeka Svratka. Na západě sousedí Korouhev s Telecím a na severozápadě se Sádkiem a Kamencem.

Jedlová

První zmínka o obci je z roku 1349. Vznikla spojením tří místních částí. Jméno dostala podle vysokých jedlí, které obec obklopovaly. Byla založena za vlády krále Přemysla Otakara II. jako hraniční ves na českomoravském pomezí. S obcí je spojena historie minerálních lázní Balda zvaných Zlatá Studně, které leží ve výšce 654 metrů nad mořem. Z někdejších lázeňských objektů se dochovala jen kaplička, myslivna a studna s minerální vodou. V okolí Jedlové byla vybudována řada rybníků. Mezi kulturní památky patří farní kostel.

Trhonice

První zmínka o obci pochází z roku 1474. Její osudy jsou spojeny s Poličkou, pod kterou kdysi patřila. Od roku 1965 jsou Trhonice součástí městyse Jimramov. Je to malá obec se stovkou obyvatel.

Sedliště

Poprvé se o obci dočteme v dokumentech z roku 1398. Vesnice leží na levém břehu řeky Svratky, v nadmořské výšce 505 metrů. Nachází se v kraji Vysočina, v okrese Žďár nad Sázavou. Název vznikl pravděpodobně z podstatného jména sedliště – místo, kde se někdo usídlil. Sedliště jsou osadou městyse Jimramova. Dříve spadala pod Políčku. V obci nikdy nebyla škola, proto děti chodí do školy do blízkého Jimramova.

Sádek

První zprávy o této obci jsou z roku 1463. Nachází se na jihozápadě okresu Svitavy v chráněné oblasti Žďárské vrchy. Název je odvozen podle malých rybníčků, ve kterých se chovala rybí násada. Obcí protéká Černý a Bílý potok. Dominantou je kostel Nejsvětější trojice. Dochovalo se zde šest mlýnů, které byly poháněny vodou z umělých náhonů. Tyto náhony postupně zanikly.

Kamenec

Vesnice se nachází na severovýchodě Českomoravské vrchoviny mezi Poličkou a Sádkem. Hlavní část obce leží v údolí Bílého potoka. Žije zde 556 obyvatel. Zdejší děti navštěvují školu v Sádku. K obci patří také osada Jelínek.

Políčka

Město leží v kotlině při Bílém potoku v nadmořské výšce 555 metrů. Bylo založeno jako královské město Přemyslem Otakarem II. v roce 1265. Město bylo věnným městem českých královen. V 18. století bylo nejbohatším městem východních Čech. Historické jádro města je památkovou zónou. Obklopují ho městské hradby dlouhé 1 220 metrů. Ve městě se nachází řada historických památek, např. kostel svatého Jakuba, kostel sv. Michala, morový sloup a radnice. Jsou zde také úřady, lékaři, policie, obchody a školy pro celé okolí. Políčka je rodištěm hudebního skladatele Bohuslava Martinů. Jeho památce je věnováno i zdejší muzeum.

Nedvězí

První písemná zmínka o obci je z roku 1557, patřila k pernštejnskému panství. Součástí obce je osada Nedvězíčko. Librův grunt na vrcholku Librova kopce byl inspirací k románu Terezy Novákové Na Librově gruntě. Na nejvyšším místě obce je meteorologická stanice, která je jediná na Světlavsku a denně zasílá zprávy o stavu počasí do Prahy Českému hydrometeorologickému ústavu.

Telecí

Obec je součástí chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy. Vznikla pravděpodobně ve 13. století. Žije zde 400 lidí. Obyvatelstvo se tradičně hlásilo k reformačním náboženským směrům, proto se zde výrazněji projevila i doba náboženského útlaku, se kterou je spojena legenda o Lukášově lípě. Lípa má asi 700 let, její obvod činí 12 m a vysoká je 25 m. Zajímavostí vesnice jsou čtyřstranné uzavřené dvorce s okny jen do vnitřního dvora. Nachází se zde řada památek původní lidové architektury – tzv. poličské dvorce nebo devítiboká stodola.

Borovnice

Obec, ve které žije 180 obyvatel, vznikla po roce 1437 na pravém břehu řeky Svratky. Nejprve patřila k pernštejnskému panství, později byla Borovnice připojena k jimramovskému panství. V roce 1850 byla k obci přičleněna osada Kutiny. Dominantou Borovnice je evangelický kostel. V obci byla postavena škola, která však byla později zrušena, a děti proto dojíždějí do školy v Jimramově.

Vyjmenuj vesnice, se kterými Korouhev sousedí.

Znáš někoho v sousedních obcích?

Které historické stavby se nacházejí v Poličce?

Které sousední obce spadají na Moravu?

Víš, co znamená slovo městys?

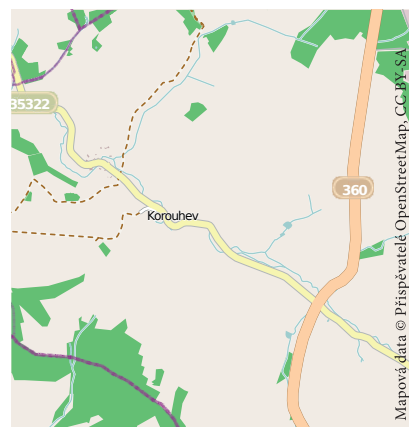

Hlavní části obce

Korouhev je rozdělena na dvě části – na horní a dolní. Hranicí těchto částí je křižovatka Na Mýtě. Její jméno pochází z dřívějších dob, kdy se na křižovatce vybíralo mýtné (poplatek za průjezd) od všech povozů. Později zde byl postaven zájezdní hostinec.

Obec nemá centrální náves. Přirozený střed obce tvoří kostel, škola, fara, sokolovna, obchod a pohostinství. V současnosti se Korouhev protahuje do délky, neboť na dolním konci se staví nové rodinné domky.

Uprostřed vesnice se nachází jednopatrová budova. V roce 1926 zde byl umístěn obecní úřad a četnická stanice, která byla časem zrušena. V roce 1929 tu byl zřízen poštovní úřad. Nedaleko je kulturní dům, který byl přestavěn z bývalé tělocvičny spolku Orel v roce 1961. V něm se konají různé společenské akce, například plesy, taneční zábavy a divadelní představení.

V horní části obce byla vybudována nová hasičská zbrojnice.

Nedaleko křižovatky Na Mýtě je zemědělský podnik, na dolním konci obce pak podnik na zpracování plastů.

*Co tvoří centrum obce? Má Korouhev náves nebo náměstí?
Jaké veřejné budovy jsou ve vsi? Které budovy ve vesnici se ti líbí?*

Uliční síť

Korouhev nemá uliční síť. Nenajdeme v ní žádné ulice s názvy. Osou vesnice je silnice, podél které stojí většina domů. Některé jsou postaveny přímo u ní, jiné o něco dále, blíže k polím. Jednotlivé domy jsou označeny popisnými čísly. Velká část domů má přezdívky, které pomáhají odlišit rodiny se stejným příjmením. Obec není velká, a tak se většina obyvatel vzájemně zná.

K většině domů vede zpevněná nebo asfaltová cesta, ale mezi některými domy jsou i pěšiny.

V Korouhvi je malý dopravní ruch. Nemáme zde chodníky. Výjimkou je chodník vedoucí pouze pod školou kolem hřiště. Proto děti musejí dávat pozor na projíždějící vozidla a chodit po správné straně silnice. V obci je jen jedna velká křižovatka – Na Mýtě. Zde se kříží silnice ve směru Polička–Jimramov a Lačnov–Jedlová.

*Jaké je popisné číslo vašeho domu? Má vaše rodina nebo dům přezdívkou?
Jak daleko bydlíš od školy? Po které straně silnice smíme chodit?*

Spojení obce se sousedními obcemi

Občané se do okolních obcí dopravují autobusy nebo osobními automobily. Korouhev leží na trase Polička–Jimramov. Starší žáci jezdí autobusem do školy v Poličce. Korouhví neprochází železniční trať. Vlaky jezdí až z Poličky, odkud je i autobusové spojení do dalších měst v zemi (Praha, Brno, Hradec Králové, Pardubice, Litomyšl, Svitavy...). Z Korouhve se autobusem dostaneme do Poličky, Borovnice, Jimramova, Sněžného, Nedvězího, Bystrého a Jedlové. Do některých obcí je však spojení horší. I osady mají spojení s okolím, jen do Kateřinek žádné autobusy nejezdí.

V obci máme poštu. V řadě okolních obcí už byla zrušena. Pošta sídlí v budově obecního úřadu a v roce 2005 byla modernizována. Směrovací číslo naší pošty je 569 93. Můžeme zde odesílat dopisy, složenky a balíky. Poštovní doručovatelka roznáší poštu do jednotlivých domácností. Roznášku novin zajišťuje soukromá doručovatelská firma. Dříve byly nejrychlejším spojením telegramy. Dnes je nahradily telefony v domácnostech a mobilní telefony. S rozvojem telefonního spojení byly telegramy zrušeny.

*Znáš směrovací číslo naší pošty? Vyznáš se v jízdních řádech? Umíš v nich hledat?
Znáš telefonní číslo školy? Která telefonní čísla byste měli znát?
Kam od nás jezdí autobusy? Kolik je u nás autobusových zastávek?*

Radnice, obecní úřad

Obecní úřad se nachází uprostřed obce. V budově sídlí kromě obecního úřadu i pošta. Celá budova bývalého záloženského domu prošla v letech 2003–2006 velkou rekonstrukcí. V půdních prostorech vznikly nové byty. Nově opraveny byly i prostory pošty.

V čele obecního úřadu stojí starosta, místostarosta a dalších sedm členů zastupitelstva, které si občané zvolili ve volbách. Volení jsou na čtyřleté období. Obecní zastupitelstvo se stará o chod vesnice, aby i nadále vzkvétala a lidem se tady dobře žilo. Stará se o financování jednotlivých akcí, pečuje o obecní majetek. Zabezpečuje finančně chod školy a školky. Vede evidenci obyvatel. Stará se o životní prostředí, organizuje odvoz odpadků. Rozhoduje o rozvoji obce, o další výstavbě rodinných domků a veřejných objektů.

*Znáš pana starostu či jiného člena zastupitelstva?
Co má na starosti obecní úřad?*

Zdraví a bezpečnost občanů

V obci není žádné zdravotnické zařízení. K lékaři musí obyvatelé nejčastěji dojždět do Poličky, kde jsou praktičtí lékaři a ambulance dalších odborných lékařů. Složitější vyšetření a operace se provádějí v nemocnicích v Litomyšli a ve Svitavách. Část obyvatel jezdí na vyšetření do Nového Města na Moravě. Specializovaná vyšetření se provádějí také v Pardubicích, Hradci Králové nebo v Brně.

V obci není policejní stanice. Případné problémy řeší státní policie v Poličce.

Při požárech, povodních nebo dopravních nehodách pomáhají dobrovolní hasiči. Korouhevský sbor dobrovolných hasičů má dlouholetou tradici. Byl založen v roce 1881. V roce 1998 byla slavnostně otevřena nová hasičská zbrojnice, kde je umístněna veškerá hasičská technika.

K bezpečnosti obyvatel přispívá také veřejné osvětlení.

*Znáš jméno svého dětského lékaře? Jak lze předcházet nemocem?
Do kterých měst jezdí zdejší obyvatelé k lékaři? Jaké telefonní číslo má záchranná služba?
Jaké telefonní číslo má policie? Znáš osobně nějakého hasiče? Jaké telefonní číslo mají hasiči?*

Kultura a sport v obci

V Korouhvi probíhá v kulturním domě a sokolovně řada kulturních akcí. Taneční zábavy, plesy, masopust, divadelní a hudební představení se těší velké oblibě. Nezapomíná se ani na děti, kterým je určen např. karneval, dětský den nebo drakiáda. Kino, koncerty a jiné akce navštěvují lidé v Poličce. V Korouhvi je také knihovna, která je otevřená v kulturním domě všem čtenářům. V obci zajišťuje sportovní vyžití už od roku 1919 tělovýchovná jednota Sokol. Oddíl stolního tenisu nebo florbalový tým se prezentují na řadě turnajů. Do sokolovny chodí cvičit i ženy a děti. V Korouhvi jsou také 3 hřiště, na kterých se provozuje řada sportů, např. volejbal, tenis, nohejbal či fotbal. V létě se dá jezdit na kole, chodit na výlety nebo plavat v okolních rybnících či bazénech v Poličce a blízkých městech. V zimě se u nás může běhat na lyžích nebo využít sjezdovek v okolí.

Chodíš si půjčovat knížky do knihovny? Jaké knihy máš rád?

Účastníš se nějakých akcí, které se v obci pořádají?

Kde jsou v Korouhvi hřiště? Sportuješ rád?

Který sport se ti líbí? Znáš nějaké sjezdovky v okolí? Umíš lyžovat?

Výrobní podniky v obci

V obci není žádný velký podnik, proto většina obyvatel musí za práci dojíždět do okolních měst, kde jsou průmyslové podniky, obchody, úřady, školy a zdravotnická zařízení. V Korouhvi je menší firma na výrobu plastů a podnik zabývající se obráběním kovů a zámečnictvím. V obci je jen pár živnostníků – kadeřník, klempíř, instalatér, autodopravce, hostinský. V Lačnově najdeme pilu zpracovávající dřevo z okolních lesů. V Korouhvi se nachází několik rodinných zemědělských farem, které se zabývají chovem skotu. V zemědělském podniku ZEVAŠ se lidé starají o dobytek, pole a louky. V DRUPORKU se zase starají o prasata. V obci jsou dva obchody a dvě pohostinství.

Dříve to však bylo jiné. Většina obyvatel pracovala v zemědělství. V obci byla také celá řada řemeslníků – koláři, kováři, krejčí, obuvníci, pekař, řezník, truhláři a obchodníci se smíšeným zbožím. Byly zde mlýny, pily, výrobní ramínky a také tírny lnu. Část obyvatel dojížděla za prací do muniční továrny v nedalekých Bořinách.

Kde pracují tvoji rodiče? Jaké povolání vykonávají tví rodiče? Jaká povolání znáš?

Znáš nějaké podniky v okolí? Jakou činnost vykonává zedník, klempíř, instalatér?

Zemědělství v obci

Náš kraj nepatří mezi úrodné oblasti. Tvrdé klimatické podmínky umožňují pěstovat jen některé druhy plodin. Výnosy nejsou veliké. Navíc je to práce těžká a namáhavá. Dlouhá léta to byla jen ruční práce za pomoci koní a krav. Teprve ve 20. století výkonné stroje nahradily řadu těžkých prací.

Lidé ve vesnici se dříve živili polním hospodařením a chovem dobytka. Od dávných dob se zde pěstoval len, proto se tady mohl rozvinout lnářský průmysl. V Korouhvi bylo pět tíren lnu. Dále se u nás pěstovaly brambory, řepa a obilí. Po druhé světové válce byla malá políčka spojena do velkých lánů a bylo vytvořeno jednotné zemědělské družstvo, které obhospodařovalo veškerý zemědělský majetek. Ne všichni však se scelováním pozemků souhlasili.

V 90. letech 20. století vznikla řada malých rodinných farem, které částečně nahradily zemědělskou velkovýrobu. Většina z nich se věnuje chovu skotu a ovcí. Velká část polí byla proto přeměněna na louky a pastviny.

Chovem prasat se zabývá zemědělský podnik DRUPORK.

Za posledních 20 let z venkova vymizelo mnoho hospodářského zvířectva. Dříve choval každý prase, bylo mnoho koz, králíků a drůbeže. V některých usedlostech chovali i krávu. Dnes se už touto činností zabývá jen málo lidí.

Pracuje někdo z vašich známých v zemědělství? Chováte doma nějaké zvířata? Jaké znáš zemědělské stroje? Jaké nástroje používali lidé dříve v zemědělství?

Životní prostředí v obci

Krajina v okolí Korouhve patří ke krajinám s poměrně čistým ovzduším, neboť v okolí se nenachází žádné velké továrny, které by svým kouřem a zplodinami znečišťovaly ovzduší.

Obec byla v roce 2002 plynofikována. Jedním z prvních objektů vytápěných plynem byla budova školy. Také některé rodiny využívají plyn k vytápění svých domů.

Obyvatelé se snaží třídit domovní odpad. Po obci jsou rozmístěny kontejnery na tříděný odpad – sklo, papír a plasty. Plasty se v domácnostech sbírají do pytlů, které jsou pak hromadně odváženy. Na jaře a na podzim je prováděn sběr velkoobjemového a nebezpečného odpadu a sběr železného šrotu. Probíhá také pravidelný svoz popelnic. Díky třídění domovního odpadu a jeho pravidelnému odvozu bylo zabráněno vzniku nelegálních černých skládek, které se hojně vyskytovaly v blízkém okolí. Obecní úřad zajišťuje úklid veřejného prostranství, stará se o obecní pozemky a budovy. Obyvatelé také pečují o okolí svého domu. To všechno přispívá k tomu, že naše obec je čistá a krásná. Je jen na obyvatelích, tedy i na dětech, zda tomu tak bude i nadále.

Třídíte domovní odpad? Kde se v obci nacházejí kontejnery? Jakou barvu mají jednotlivé kontejnery? Jak často se vyvážejí popelnice a jiný odpad? Co nepatří do popelnic? Co patří mezi nebezpečný odpad?

Co víme o minulosti obce

Území, kde se nachází naše vesnice, bylo kdysi dávno pokryto hustými, většinou listnatými lesy a močály s množstvím zvěře. Jméno Korouhev se ujalo ke konci 14. století. Dřívější názvy obce byly Kuhra – Kurau – Corovia. Není známo, kdy a kým byla obec založena. První zmínka o obci se objevuje v souvislosti s naším kostelem, který se datuje do poloviny 11. století. Naše obec byla stavěna podle německého typu hromadných vsí, to znamená, že neměly náves.

Do poloviny 16. století patřila Korouhev pod svojanovské panství, pak náležela k panství bysterskému. Výjimkou bylo jen 8 dvorů a 1 mlýn, které spadaly pod město Poličku. V obci tak byli dva rychtáři. K bysterskému panství obec příslušela až do roku 1848. Poté náležela pod okres Litomyšl nebo Polička. Od roku 1960 je součástí okresu Svitavy.

Vliv na osudy obce měly velké historické události. V roce 1645 prošlo vesnicí švédské vojsko. V 18. století během sedmileté války utrpěla celá krajina.

Na podzim roku 1895 bylo přes Korouhev postaveno telegrafické spojení Polička–Jimramov.

Během první světové války zahynulo 35 korouhevských mužů. Na jejich památku byl v roce 1918 vedle obecního úřadu postaven pomník.

V následujících letech byly k obci připojeny tři usedlosti na horním konci obce, které do té doby patřily k Jedlové, začala výstavba silnice z Korouhve do Sádku a v hostinci Na Rychtě byl otevřen biograf.

Současně s obsazením československého pohraničí v říjnu 1938 zabrali Němci horní část obce až po hostinec Na Mýtě, kde na křižovatce závorou uzavřeli spojení s dolní částí obce.

V hostinci si zřídili kontrolní stanoviště. Po zřízení Protektorátu Čechy a Morava se obec stala součástí Velkoněmecké říše a pohraniční stráž vesnici opustili. Po válce nastala postupná obnova obce.

V roce 1957 bylo založeno jednotné zemědělské družstvo (JZD). Malá políčka byla spojena ve velká pole, na kterých se začala postupně využívat nová zemědělská technika (traktory, pluhy, secí stroje, kombajny). Byly postaveny velké kravíny a drůbežárna. V roce 1975 se korouhevské zemědělské družstvo spojilo s družstvy v Kamenci a Sádku. Byly postaveny dva obchody, pohostinství. Zároveň zanikly provozovny živnostníků – pekařství, řeznictví, hospoda. V roce 1961 byl otevřen kulturní dům s knihovnou.

Po tzv. sametové revoluci v roce 1989 došlo k rozkladu družstva. Pozemky byly navráceny původním majitelům. Vzniklo několik rodinných zemědělských farem. Nástupcem JZD se stal podnik ZEVAŠ. Celkový vzhled obce se začal měnit. V 90. letech byl obnoven provoz pily v Lačnově, která byla vrácena původním majitelům.

V obci se narodila nebo žila řada významných osobností. Mezi ně patří profesor MUDr. František Michl (9. 8. 1850–2. 8. 1900), vynikající pražský chirurg a dárce peněz na přestavbu korouhevského kostela. Dalším je spisovatel a kněz Josef Ehrenberger (22. 7. 1815–10. 2. 1882), který psal prózu pro mládež, básně a historická pojednání. Rodákem byl také Eduard Brož (22. 11. 1882–14. 12. 1956), řídící na zdejší škole a kronikář obce. V obci působil také malíř Vladimír Šindler

(1. 6. 1891–15. 4. 1961), který vyučoval na zdejší škole. Jeho syn Jiří Šindler (nar. 25. 2. 1922), grafik a ilustrátor, se podílel na obnově nápisů korouhevské zvonice. Je autorem návrhu korouhevského obecního znaku. V Lačnově pobýval i další malíř Josef Václav Síla (11. 2. 1908–16. 12. 1989).

Jak se dostala část obce pod správu města Poličky?

Znáš významné rodáky obce? Jaké provozovny byly v obci?

Pověsti o obci a okolní krajině

K naší obci se váže řada pověstí. Jednou z nich je pověst o Švédovi s rozbitou hlavou. Za švédských válek v 17. století na svatého Václava přiběhl z Pasek člověk, aby varoval zdejší obyvatele před blížícím se vojskem. Všichni se dali na útěk a doma vše opustili. Na dolním konci obce bydlela v uhlířské chatrči mladá vdova s malým dítětem. Žena stála u ohniště a vařila nemluvněti kaši. Jakmile uslyšela křik, tak jednou rukou popadla nemluvně, druhou rukou vzala rendlík s kaší a utíkala za ostatními. Pronásledoval ji ale jeden voják. Vdova se začala šplhat na příkrou skálu. Švéd se však stále přibližoval. V nejhorším okamžiku se žena rozpráhla a rendlíkem ho uhodila do hlavy. Raněný Švéd spadl ze skály a zůstal tam ležet s rozbitou hlavou. Pověřiví lidé dlouho věřili, že tam o půlnoci voják s rozbitou hlavou straší.

Další pověst vypravuje o velikém kameni v záhybu řeky Svratky pod Kateřinkami. Pověst vypravuje, že je pod ním ukrytý zlatý jídelní příbor. Na naší zemi prý přijdou zlé doby a kruté války. V nejhorším období se v našem kraji strhne rozhodující bitva. Ta skončí mírem tří panovníků, kteří usednou na kámen v řece Svratce a použijí zlatý příbor k slavnostní hostině. Potom v naší zemi nastanou krásné a zlaté časy.

Jiná pověst se váže k příkré stráni nedaleko Kateřinek zvané Žákovina. Vyskytovalo se zde velké množství hadů. V jejich čele byl okřídlený bazilišek se zlatou korunkou. Jednou sem přišli dva vysokoškoláci s dívkou, které se oba dvořili. Jejich spor o dívku měl rozhodnout bazilišek. Mládenci před sebe rozprostřeli prostěradla. Komu bazilišek položí zlatou korunku na prostěradlo, ten se s dívkou ožení. Bazilišek však nebyl nadšen jejich přítomností. Zpupně se postavil na dlouhý ocas, zasyčel a hned se vyhrnuli všichni hadi, vrhli se na studenty a uštípali je. Nešťastná dívka byla sice chráněna čarovným kruhem, ale pohled na mrtvé mladíky ji zbavil smyslů, takže se vrhla ze skály do řeky.

Dochovala se také pověst o vodníkovi. Na horním konci obce býval Kramlův rybník. Žilo v něm hodně raků, které lidé v noci chytali. Martin Cihlár zvaný Merta nachytal půl pytle raků a v tom spatřil obrovského raka. Chytil ho a strčil do pytle. Když se vracel domů, uslyšel najednou ze svého pytle hlas: „Mikli, mikli, jsem v Mertově pytli“. Pytlák rozvázal svůj vak s raky a z něho vyskočil hastrman, který hned utekl zpátky do svého rybníka. Od té doby už nikdy Merta k rybníku pytláčit nešel.

Jaké znáš pověsti o naší obci? Víš, kde je Švédova skála, Žákovina, Kramlův rybník?

Která pověst se ti líbí?

Poznávání okolní krajiny

Naše obec leží v údolí na okraji Žďárských vrchů. Pokud vyjdeme na vyvýšená místa nad Korouhví, vidíme mnohdy daleko do kraje. Je vidět Lucký vrch, odkud je nádherný rozhled směrem na Korouhev. Pod Luckým vrchem leží obec Telecí, kde stojí tzv. Lukasova zpívající lípa.

V okolí Korouhve se nachází řada různě velkých rybníků, které jsou využívány k rybolovu. Daleko to nemáme ani na hrad Svojanov či zříceninu hradu Štarkov. V okolních vesnicích je řada pěkných roubených chalup.

V Poličce můžeme navštívit kostely, radnici, ve které je i obrazová galerie, městské hradby, muzeum nebo rodnou světničku hudebního skladatele Bohuslava Martinů.

V Litomyšli se nachází krásný renesanční zámek, který je zapsán v seznamu kulturních památek UNESCO. Narodil se zde také světoznámý hudební skladatel Bedřich Smetana.

Cestou z Korouhve do Jimramova můžeme u silnice vidět pozůstatky vápenky. V Jimramově samotném pak najdeme muzeum „Broučků“ Jana Karafiáta. Městys je také rodištěm spisovatelů bratří Mrštíků. Z vrchu Prosička, který je nedaleko Jimramova, je pěkný rozhled do širého okolí.

*Chodíš rád na procházky po okolí Korouhve?
Kde se ti nejvíce líbí? Znáš pověst o Lukasově lípě?*

Voda v krajině

Korouhví protéká Mlýnský potok, který se pod vesnicí vlévá do Bílého potoka a ten do řeky Svratky. Ta se spojuje s řekou Dyjí. Dyje se stéká s řekou Moravou, která se vlévá do Dunaje a ten pak ústí do Černého moře.

V obci je i řada soukromých rybníků, které slouží k rybolovu. K těm větším patří Peklo, Ráj a v Lačnově pak rybník Musil.

Obec se nachází na území, které nemá problém s nedostatkem vody.

Kam teče Mlýnský potok? Vyjmenuj některé rybníky, které se nacházejí v obci.

Co dokáže déšť

Prudké nebo dlouhodobé deště mohou v krajině způsobit povodně. V naší obci proběhla celá řada povodní. Voda zatopila některé domy a zahrady. Naštěstí tyto malé lokální povodně nebyly moc ničivé a brzy pominuly. Škody většinou nebyly veliké. Velké plošné povodně z přelomu tisíciletí obec minuly. Na špatně osetém či osázeném poli při prudkých deštích dochází k erozi půdy, kdy je úrodná zemina vodou odnášena. Někdy dochází k sesuvům půdy z okolních stráží. Bahno pak může napáchat velké škody, když se dostane až do vesnice. V obci bylo upraveno koryto potoka a byly provedeny protipovodňové úpravy menších toků.

Jaké plodiny by se neměly zasévat či sázet na svazích v blízkosti obydlí?

Čistota pramenů a zdrojů pitné vody

V obci je řada studní, odkud lidé čerpají vodu. Některé z nich byly ale nevyhovující, proto byl do vsi zaveden vodovod. Jeho výstavba byla zahájena v roce 1987 a dokončena v roce 1995. Voda je čerpána ze zdroje kvalitní vody z Čisté u Litomyšle. Korouhev leží na okraji ochranného pásma pitné vody. Není zde vybudována čistička odpadních vod, odpadní voda tak částečně odtéká do potoka.

Proč je důležité vodou šetřit? Jak chráníme čistotu pramenů a zdrojů pitné vody? Používáte vodu z vodovodu nebo z vlastní studně?

Rekreační oblasti v obci a okolí

V Korouhvi není žádný velký ubytovací objekt, ale je zde hodně soukromých rekreačních objektů. Jak ubývalo obyvatel, zůstávaly domy neobydlené. Postupně se sem lidé z měst začali vracet na víkend, aby zde načerpali síly do další práce. Opravili chátrající domky, a tím se zachovala řada roubených chalup, které dnes kráší vesnici. V okolí je krásná příroda. Hodně lidí vyráží na výlety do okolí buď pěšky, nebo na kole. Vedou tudy značené turistické stezky a cyklotrasy. V okolí je řada kulturních památek, rybníky a lesy.

*Znáš ve svém okolí dům nebo chalupu, která slouží k rekreačním účelům?
Která zařízení umožňují návštěvníkům ubytování?
Kam vedou a jakou barvu mají turistické cesty přes Korouhev?
Jak se značí turistické cesty?*

Historické památky v krajině

Korouhevský kostel sv. Petra a Pavla je pokládán za jeden z nejstarších kostelů na Poličsku. Kdy přesně a na čí náklady byl postaven, se neví. Původně stála na hřbitově gotická kaple, ke které byla později přistavěna zděná loď. Svoji dnešní podobu získal kostel v roce 1908, kdy byl z daru profesora MUDr. Františka Michla prodloužen a zvětšen. Původní je jen presbytář, což je prostor vyhrazený kněžím. Zároveň byla u kostela vybudována hrobka, kam byly uloženy ostatky profesora Michla a jeho synovce ThDr. Josefa Trnky. Místní rodák Otakar Brož namaloval do kostela obrazy křížové cesty. Výzdobu kostela provedl malíř Antonín Hausler z Prahy.

Na hřbitově se ještě nachází zvonice ze 17. století a kostnice s kuželovitou střechou. Ta je ještě starší než zvonice. Ve čtyřboké zděné zvonici s dřevěným zvonovým patrem jsou dva zvony, větší je z roku 1532 a druhý (Johann) z 18. století. V kostnici je postaven oltář z lebek a kostí, který v 18. století vytvořil kuchař kněze Havelho.

Mezi památky patřila také fara postavena v roce 1787. Novou podobu získala po velké rekonstrukci v roce 2007, kdy byla nevyužívaná chátrající budova přestavěna na obecní byty.

K nejstarším gruntům v obci patřila rychta. Rychtář byl povýšen nad ostatní občany. Dohlížel, aby se řádně plnily rozkazy vrchnosti.

Odznakem rychtářství byla asi 30 cm dlouhá hůlka potažená vyřezávanou kůží s mosaznými knoflíky. Rychtu od posledního rychtáře v roce 1879 koupila obec a přenesla sem divadelní scénu. Oheň v roce 1928 ale rychtu zcela zničil. Na jejím místě byla postavena nová budova, kterou v dnešní době využívá tělovýchodná jednota Sokol jako tělocvičnu.

Po vsi a v jejím blízkém okolí je postavena řada památných křížů – božích muk, např. Šestákův kříž, Čěškův kříž, Švejdův kříž, Cackův kříž, Svatá misie u kostela a mnoho jiných.

V Lačnově stojí kaplička Panny Marie Sněžné, která byla obnovena v 90. letech 20. století.

*Jak se jmenuje zdejší kostel? Co se nachází v kostnici?
Kde se nacházejí památné kříže?*

Jak se obec a okolí mění

Dnešní lidé žijí zcela jinak, než jak tady lidé žili dříve. Mnoho se změnilo a stále mění.

Počet obyvatel v obci postupně klesal. Nejvíce obyvatel žilo v obci v roce 1926, kdy zde bylo hlášeno 1 700 obyvatel. V roce 2011 zde žilo 790 obyvatel. Část mladých lidí odešla do měst za pracovními příležitostmi.

V poslední době se stírají rozdíly mezi městem a venkovem. Lidé bydlí v pěkných rodinných domcích, často vytápěných plynem. Samozřejmostí je teplá voda. Některé staré roubené chalupy byly opraveny a slouží jako víkendové bydlení pro obyvatele měst. Staré poničené domy se zbouraly úplně. Byl opraven kostel, obecní úřad, fara, sokolovna i kulturní dům. Postavila se také nová hasičská zbrojnice.

Zvýšila se i vzdělanost obyvatel. K tomu přispívá i zdejší škola, která je vybavena stejně jako školy ve městě.

Ve vsi probíhá bohatý kulturní život. Každý má možnost si vybrat z široké řady akcí, které se zde pořádají. Snadná dostupnost Poličky umožňuje navštěvovat i tamější kulturní akce. Děti mohou navštěvovat různé kroužky a rozvíjet své zájmy a nadání.

V okolí zmizela řada polí, místo nich jsou louky. Ve vsi ubylo také stromů.

*Popros své rodiče a prarodiče, aby ti vyprávěli o změnách v obci, které pamatují.
Co bylo postaveno nového v naší obci?
Víš o některých domech, které byly zbourány?*

Obsah

Obecná část

1. Orientace v místní krajině

Domov a svět.....	1
Okolí školy.....	2
Okolí domova.....	2
Polední stín.....	3
Světové strany	3
Na vyhlídce.....	4

2. Domov, obec

Poloha obce v krajině.....	5
Dopravní značky, dopravní kázeň.....	6
Spojení obce se sousedními obcemi.....	6
Dopravní nehoda.....	7
Radnice, obecní úřad	8
Služby v obci.....	8
Zdraví a bezpečnost občanů.....	9
Kultura a sport v obci	9
Zemědělství v obci	10
Výrobní podniky v obci	11
Životní prostředí v obci.....	11
Co víme o minulosti obce.....	12
Pověsti o obci a okolní krajině	12

3. Krajina mého domova

Poznávání okolní krajiny	13
Voda v krajině	14
Co dokáže déšť.....	15
Čistota pramenů a zdrojů pitné vody.....	15
Rekreační oblasti v obci a okolí.....	15
Historické památky v krajině	16
Jak se obec a okolí mění	16

Obec Korouhev

4. Orientace v místní krajině

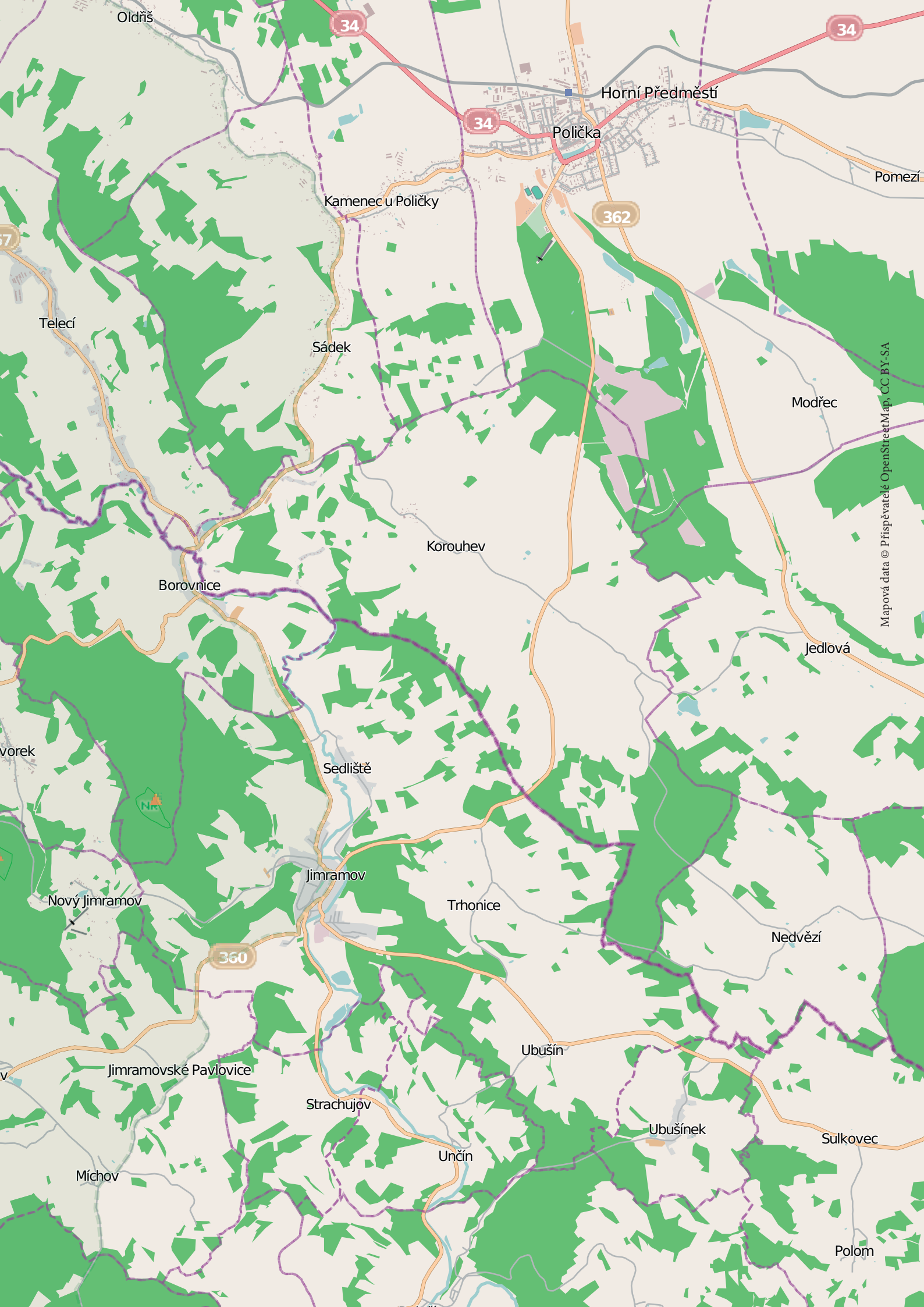
Domov a svět.....	17
Okolí školy.....	17
Okolí domova.....	18
Na vyhlídce.....	18

5. Domov, obec

Poloha obce v krajině	19
Sousední obce	19
Hlavní části obce	21
Uliční síť.....	22
Spojení obce se sousedními obcemi.....	22
Radnice, obecní úřad	23
Zdraví a bezpečnost občanů.....	23
Kultura a sport v obci	24
Výrobní podniky v obci	24
Zemědělství v obci	25
Životní prostředí v obci.....	25
Co víme o minulosti obce.....	26
Pověsti o obci a okolní krajině	27

6. Krajina mého domova

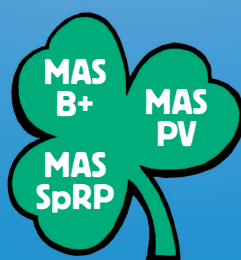
Poznávání okolní krajiny	28
Voda v krajině	29
Co dokáže déšť.....	29
Čistota pramenů a zdrojů pitné vody.....	29
Rekreační oblasti v obci a okolí.....	30
Historické památky v krajině	30
Jak se obec a okolí mění	31

V rámci projektu byly vytvořeny tyto čítanky prvouky:

Součástí projektu je i Čítanka vlastivědy Boskovicka, Čítanka vlastivědy Poličska, pexeso a kvarteto.

PROJEKT

Venkov – můj domov aneb „Viš, kde žiješ?“

JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKOU UNIÍ

Z EVROPSKÉHO ZEMĚDĚLSKÉHO FONDU PRO ROZVOJ VENKOVA

v rámci osy IV LEADER, opatření IV. 2.1 Realizace projektů spolupráce

Programu rozvoje venkova ČR

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí.